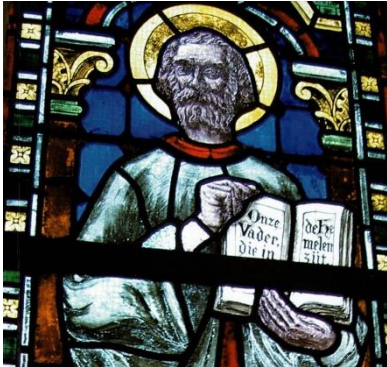

DE WOORDEN VAN HET ONZE VADER (deel 1)

Het Onze Vader, het enige gebed dat Jezus ons geleerd heeft, vertelt ons hoe te bidden en hoe te leven. We kunnen erop vertrouwen dat God bereid is de verschillende smeekbeden van het Onze Vader te beantwoorden. 'Vraag en er zal je gegeven worden, zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je worden opengedaan. Want ieder die vraagt ontvangt, en wie zoekt vindt, en voor wie klopt zal worden opengedaan (Mt. 7: 7-8). Zonder dit geloof lopen we het gevaar te bidden waarvoor Jezus zijn leerlingen waarschuwde: 'niet eindeloos voortprevelen met een overvloed aan woorden', maar de tijd nemen om na te denken over de betekenis van elk verzoek gericht aan God. De eenvoud van het gebed is gebaseerd op de verzekering dat God ons hoort, weet heeft van onze behoeften en zal antwoorden volgens Zijn goedheid. 'Jullie Vader weet immers wat jullie nodig hebben, nog vóór jullie het Hem vragen' (Mt. 6: 8).

Het Onze Vader dat wij bidden is gebaseerd op de liturgische tekst volgens Mattheüs (6: 9-13). Het bestaat uit twee delen, het eerste deel met drie smeekbeden over het U van God, die betrekking hebben op de vestiging van Gods heerschappij op aarde (uw Naam, uw Koninkrijk en uw Wil). Het de tweede deel bevat drie smeekbeden over het Wij van ons mensen, over onze levensbehoeften en hoe we als gemeenschap met elkaar en in relatie met God kunnen leven (wij/ons/onze; brood, schuld, beproeving/het kwade).

Het gebed begint met de naam van de persoon wie we aanroepen om verhoord te worden. Volgens Jezus beginnen we niet met God of Onze Heer maar met Vader. God wordt aanbeden als Vader. Jezus is de Zoon van God en God is daardoor Zijn Vader. Jezus bad tot God als de enige Zoon en Hij nodigde ons uit om God ook als 'onze Vader' aan te spreken. Jezus zelf gebruikte hiervoor vaak het Aramese woord voor Vader, namelijk Abba. Dit woord, dat intimiteit en vertrouwelijkheid inhoudt, wordt door kinderen gebruikt om hun vader aan te spreken. Deze aanpreektitel wordt ook gebruikt door Paulus. Als kinderen van God mogen wij God ook aanroepen met 'Abba, Vader' (Rom. 8:15; Gal. 4:6). Beide woorden getuigen van ontzag en respect voor het hoofd van een familie, de *pater familias*. Een familie bestond uit meerdere generaties (vader, moeder, kinderen en kleinkinderen, broers en zussen, ooms en tantes, neven en nichten, knechten, dienstmaagden en slaven). De Vader had de verantwoordelijkheid voor het geluk, het bezit en het welzijn van de hele huishouding. Dat het niet om een gewone vader gaat, maakt Mattheüs duidelijk door de toevoeging: 'onze vader die in de hemel zijn'.

1. Uw naam worde geheiligd. In de eerste drie beden is God de handelende persoon. Ze staan in de gebiedende wijs. Door wie moet de naam van God geheiligd worden? Maar Zijn Naam hoeft niet geheiligd te worden, want Hij is in Zichzelf al heilig. Het gaat erom dat Hij die heilig is ook gezien wordt als heilig. Dat was bij het Joodse volk niet altijd het geval. Denk maar aan de aanbidding van het gouden kalf in de woestijn.

Toen werd Gods Naam ontheiligd en moest Mozes zijn volk erop te wijzen dat hun God, die hen bevrijd had uit de slavernij van Egypte, erkend diende te worden in Zijn heiligheid. In dit geval van ontheiliging moet God zelf zijn naam heiligen zodat Hij in ere wordt gehouden. 'Houd je aan mijn voorschriften en leef ze na. Ik ben de HEER. Doen jullie dat niet, dan ontwijden jullie mijn heilige naam en moet Ik mijn heiligheid tegenover jullie bewijzen. Ik ben de Heer, Ik heilig jullie. Ik ben het die jullie uit Egypte heeft weggeleid om jullie God te zijn' (Lev. 22: 31-33). 'Ik zal de heiligheid van mijn grote naam, die door jullie bij die volken is ontwijd, herstellen' (Ez. 36:23). Deze bede is tevens een lofprijzing en een bewijs van eer. Een goede vertaling van deze bede zou zijn: 'Uw Naam is heilig' of 'Laat uw Naam geheiligd worden'.

2. Uw rijk kome. De heiligheid van Gods Naam krijgt gestalte in de komst van Gods heerschappij op aarde. Dit was een van de belangrijkste boodschappen van Jezus hier op aarde. Toen de Farizeeën Hem vroegen naar de komst van dat rijk, antwoordde Jezus: 'Het koninkrijk van God ligt binnen uw bereik' (Lc. 17: 21). Met de komst van Jezus op aarde was het koninkrijk gekomen, maar nog niet ten volle gerealiseerd. In onze tijd van oorlogen en strijd tussen landen en volken is het bidden van deze bede hard nodig: 'Laat komen Uw rijk van vrede en gerechtigheid op onze verdeelde aarde' of 'Uw Koninkrijk moet komen', anders gaat de aarde verloren.
3. Uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel. Als we Gods naam heiligen en zijn rijk verwelkomen dan is Gods wil vervuld, dan heerst er harmonie op aarde net zoals in de hemel. In de hemel is Gods naam al geheiligd; is Zijn rijk aanwezig en naar Zijn wil wordt geluisterd. De uitvoering van Gods wil is hetzelfde als het komen van het Rijk en de heiliging van Zijn naam. Eigenlijk sluit deze bede de vorige twee in en vormt de overgang van het goddelijke naar het menselijke terrein, van het hemelse naar het aardse. Het verbindt de eerste drie bede met de komende drie. Om de gebiedende wijs in deze bede uit te drukken, zou een vertaling kunnen luiden: 'Uw Wil moet gedaan worden'.

Na deze drie beden die betrekking hebben op de werken van God volgen drie beden die gaan over onze behoeften van het dagelijks leven. Deze komen in een volgende bijdrage aan de orde.

Foto: De apostel Matteüs (Bergkerk Deventer, in Akker-Savelsbergh, 2004).

SV

In: *Rondom Johannes*, jgr. 10, nr. 6, November 2024

Literatuur

Arichea, J. D. C. (1980). Translating the Lord's Prayer (Matthew 6: 9-13). *Bible Translator*, 31(2), 219-2
Akker-Savelsbergh, Y. van den (2004). *Het Onze Vader: een meerstemmig gebed? Een tekstsemantisch en redactiekritisch onderzoek naar het onzevader in de versie van Matteüs (Mt 6, 9b-13)*. Proefschrift Universiteit van Tilburg. Utrecht: Boekencentrum.

- Barth, K. (1952). *The Lord's Prayer*. Uit: *Prayer according to the Catechisms of the Reformation*. Philadelphia: Westminster Press (pp. 33-36). www.academia.edu
- Barr, J. (1988). 'Abba is n't daddy'. *Journal of Theological Studies*, 39(1), 28-47.
- Brown, R. E. (1960). The Pater Noster as an eschatological prayer. *Theological Studies*, 22(2), 175-208.
- Bugeja, S. (2015). *An exegetical study of the Lord's Prayer as found in the gospels according to Matthew and Luke*. Thesis, Faculty of Theology, University of Malta.
- Burks, M. (2021). Where is the kingdom, power and glory? A text-critical analysis of the doxology of the Lord's Prayer in Matthew. *Review and Expositor*, 118(4), 487-504.
- Crossan, J. D. (2011). *The greatest prayer: Rediscovering the revolutionary message of the Lord's Prayer*. New York: HarperCollins.
- Dugdale, K. (2012). Understanding the Lord's Prayer as a paradigm for prayer. *Stimulus: The New Zealand Journal of Christian Thought and Practice*, 19(3), 30-37. www.academia.edu.
- Dupont-Fauville, D. (2018). Sur la nouvelle traduction liturgique du Notre Père. *Communio*, 43(2), 107-110.
- Evans, C. F. (1998). *Het Onzevader*. Utrecht: Ten Have.
- France, R. T. (2007). *The Gospel of Matthew*. The New International Commentary of the New Testament. Grand Rapids MI: Eerdmans Publishing.
- Gerber, J. (2018). The Lord's Prayer. In C. M. Furey et al. *Encyclopedia of the Bible and its reception online*. Chapter 19. Berlin: De Gruyter. www.jacobgerber.org
- Gibson, J. B. (2001). Matthew 6: 9-13/Luke 11:2-4: An eschatological prayer? *Biblical Theology Bulletin*, 31(3), 96-105.
- Goulder, M. D. (1963). The composition of the Lord's Prayer. *Journal of Theological Studies*, 14(1), 32-45.
- Hallikainen, O. (2005). *The Lord's Prayer in the Sayings Gospel Q*. Doctoral dissertation Faculty of Theology University of Helsinki.
- Hammerling, R. (2010). The wondrous origins of the Lord's Prayer. In: R. Hammerling (Ed.) *The Lord's Prayer in the early Church: The Pearl of great price* (pp. 11-44). New York: Palgrave Macmillan.
- Haye, R. de la (2017). Hoe het Onze Vader te vertalen. *Communio*. Internationaal Katholiek Tijdschrift, nr. 3, 1-44. www.academia.edu
- Haye, R. de la (2018). Heeft het Onze Vader een trinitaire structuur? *Communio*. Internationaal Katholiek Tijdschrift, nr. 3, 1-44. www.academia.edu
- Jeremias, J. (1960). The Lord's Prayer in modern research. *Expository Times*, 71(5), 141-146.
- Jeremias, J. (1964). *The Lord's Prayer*. Facet Books, Biblical Series 8. Philadelphia, P. A.: Fortress Press.
- Jong, de M. & I. Visser (2018) Het Onze Vader in revisie: Matteüs 6: 9-13 in de Nieuwe Bijbelvertaling. *Met Andere Woorden*, 37(1), 6-23. <https://www.debijbel.nl/bericht/het-onzevader-in-revisie>.
- Katechismus van de katholieke kerk (1995). *Het gebed van de Heer: het "Onze Vader"* (pp. 579-602). Brussel, Utrecht: Licap, Secretariaat Rooms-Katholiek Kerkgenootschap. Baarn: Gooi & Sticht.
- Kok, K. (2024). Een verzetstekst: Over het Onze Vader. *Kwartaalschrift*, 3(2), 2-6.
- Kroesbergen, H. (2015). The meaning of 'Thy will be done': An investigation into prayer. *HTS Theologische Studies/Theological Studies*, 71(3), Art. #3103, 9 pages.
- Link, C. (2020). Die umstrittene Bitte des Vaterunser. *Junge Kirche* 3(20), 15-17.
- Lohfink, N. (2005). Das Vaterunser, Intertextuell Gebetet. *ub01*, 73-96. www.uni-tuebingen.de
- Lohfink, G. (2007). Auslegung des 'Vaterunser' (I) – Die sprachliche Form. *Bausteine biblischer Theologie*. Katholische Integrierte Gemeinde 'Heute' 7. www.uni-tuebingen.de
- Lohfink, G. (2015). Worum geht es im Vaterunser? *Katechetische Blätter: Zeitschrift für religiöses Lernen in Schule und Gemeinde*, 140, 8-13.
- Mell, U. (1994). Gehört das Vater-Unser zur authentischen Jesus-Tradition? (Mt 6, 9-13; Lk 11, 2-4). *Berliner Theologische Zeitschrift (BThZ)*, 11, 148-180. www.uni-tuebingen.de
- Morgan, R. (2023). Human forgiveness in the Lord's Prayer. *Expository Times*, 134(4), 164-172.
- Neumann, J. N. (2019). Thy will be done: Jesus's passion in the Lord's Prayer. *Journal of Biblical Literature*, 138(1), 161-182.
- Houtman, D. (2016). *Het Onze Vader*. <http://www.theologie.nl/het-onze-vader/>
- O'Neill, J. C. (1993). The Lord's Prayer. *Journal for the Study of the New Testament*, 16(51), 3 – 25.

- Paus Franciscus (2013). Pray Our Father. Morning meditation in the chapel of the Domus Sanctae Marthae, Thursday 20 June 2013. https://www.vatican.va/content/francesco/en/coditie/2013/documents/papa-francesco-coditie_20130620_our-father.html
- Pulis, M. (2017). The Lord's Prayer in Matthew 6:5-15 and Luke 11:1-4. Academic paper SHG 4001 – The Synoptic Gospels: Exegesis (27 pages) www.academia.edu
- Ratzinger, J./Benedictus XVI (2007). Het gebed des Heren. In: *Jezus van Nazareth, Deel 1*, pp. 135-167. Tielt: Lannoo.
- Rosik, M. (2012). De Joodse achtergrond van het Onze Vader. *Wroclawski Przegląd Teologiczny*, 20(1), 88-95. www.academicon.pl
- Pozza, M. (2017). Was der Papst im Interview zum Vaterunser wörtlich sagte. <https://www.kath.ch/newsd/was-der-papst-im-interview-zum-vaterunser-woertlich-sagte/>
- Söding, T. (2016). Atem für die Nachfolge: Das Vaterunser und die biblische Tradition. *Zeitzeichen*, 11, 27-29.
- Vledder, E.-J. (2011). 'Laat uw Naam geheiligd worden': Een uiting van eerbied aan God. *HTS Theologische Studies/Theological Studies*, 67(1), Art. #839, 6 pages.
- Waetjen, H. C. (1999). *Praying the Lord's Prayer: An ageless prayer for today*. Harrisburg Pa: Trinity Press International. www.academia.edu
- Wenham, D. (2010). The sevenfold form of the Lord's Prayer in Matthew's gospel. *Expository Times*, 121(8), 377-382.
- Williams, M. (2005). *Reflections on the Lord's Prayer*. Watts Street Baptist Church. www.open.bu.edu
- Woude, S. J. van der (2015). *De Joodse stem in een christelijk gebed: Een vorm-kritische analyse van het Onze Vader*. Scriptie Departement Religiewetenschap en Theologie, Universiteit Utrecht.